

ด่วนที่สุด

ที่ ลพ ๐๐๑๘.๑/ว ๑๐๗/๒๑

ศาลากลางจังหวัดลำพูน
ถนนอินทยงยศ ลพ ๕๑๐๐๐

๓ กรกฎาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ชักซ้อมแนวทางการปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องการสืบสวนคดีอาญา จับกุม ค้น ยึดหรืออายัด และการควบคุมตัวผู้กระทำความผิดในอำนาจหน้าที่ของพนักงานฝ่ายปกครอง

เรียน นายอำเภอ ทุกอำเภอ

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือกรมการปกครอง ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๓๐๗.๑/ว ๑๕๘๐๙ ลงวันที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๓
จำนวน ๑ ชุด

ด้วยได้รับแจ้งจากกรมการปกครองว่า ปัจจุบันพนักงานฝ่ายปกครองทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคมีภารกิจปฏิบัติหน้าที่ในด้านการจับกุมปราบปรามผู้กระทำความผิด มีผลงานเป็นที่ประจักษ์ในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางสังคมในรูปแบบต่างๆ เช่น การป้องกันและปราบปรามยาเสพติด การพนัน การค้ามนุษย์ การตัดไม้และทำลายทรัพยากรของชาติ การตรวจตราสถานบริการหรือสถานประกอบการที่เปิดให้บริการในลักษณะที่คล้ายกับสถานบริการ รวมถึงการกำกับตรวจสอบสถานประกอบการในลักษณะอื่นๆ ที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของพนักงานฝ่ายปกครอง ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวข้างต้น นอกจากพนักงานฝ่ายปกครอง ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวข้างต้น นอกจากพนักงานฝ่ายปกครองในตำแหน่งต่างๆ จะอาศัยอำนาจตามกฎหมายเฉพาะที่กำหนดอำนาจหน้าที่ไว้แล้ว ยังต้องปฏิบัติตามหลักในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดกรณีที่พนักงานฝ่ายปกครองปฏิบัติหน้าที่แล้วตกเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญาหรือถูกฟ้องคดีอาญา

กรมการปกครอง จึงขอชักซ้อมแนวทางการปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องการสืบสวนคดีอาญา จับกุม ค้น ยึด หรืออายัด และการควบคุมตัวผู้กระทำความผิดในอำนาจหน้าที่ของพนักงานฝ่ายปกครอง เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่เป็นไปอย่างถูกต้องและสามารถอำนวยความสะดวกเป็นธรรมให้กับประชาชนได้อย่างแท้จริง รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย สำหรับการปฏิบัติในกรณีการสืบสวน การตรวจสอบ การตรวจค้น การจับกุมให้ถือปฏิบัติ ดังนี้

๑. การสืบสวน การตรวจสอบ การตรวจค้น การจับกุม ให้ปฏิบัติภายใต้ขอบเขตของกฎหมาย และต้องมีหลักฐานในการออกปฏิบัติการ เช่น รายงานการสืบสวน บันทึกการตรวจสอบ บันทึกการตรวจค้น หรือบันทึกการจับกุม แล้วแต่กรณี แล้วรายงานผู้บังคับบัญชาทราบด้วยทุกครั้ง กรณีมีหลักฐานที่สามารถดำเนินคดีผู้กระทำความผิดได้ให้กล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวนตามกฎหมาย

๒. สำหรับกรณีการจับหรือการค้นตามหมายของศาลให้รายงานให้ศาลที่ออกหมายทราบด้วย
จึงเรียนมาเพื่อทราบและถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายศักดิ์ชัย คุณานุวัฒน์ชัยเดช)
ปลัดจังหวัด ปฏิบัติราชการแทน
ผู้ว่าราชการจังหวัดลำพูน

ที่ทำการปกครองจังหวัด
กลุ่มงานอำนวยความสะดวกเป็นธรรม
โทร./โทรสาร ๐-๕๓๕๑-๑๐๑๗

ด่วนที่สุด

ที่ มท ๐๓๐๗.๑/ว ๑๕๕๐๗

๑๕ มิถุนายน ๒๕๖๓

ที่ทำการปกครองจังหวัดลำพูน
ที่ ๒๓๕๖
๒๕ มิ.ย. ๒๕๖๓
เวลา..... น.

กรมการปกครอง
ถนนอัษฎางค์ กทม. ๑๐๒๐๐

เรื่อง ชักซ้อมแนวทางการปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องการสืบสวนคดีอาญา จับกุม ค้น ยึดหรืออายัด และการควบคุมตัว
ผู้กระทำความผิดในอำนาจหน้าที่ของพนักงานฝ่ายปกครอง

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

สิ่งที่ส่งมาด้วย แนวทางการปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องการสืบสวนคดีอาญา จับกุม ค้น ยึดหรืออายัดและการควบคุมตัว
ผู้กระทำความผิดในอำนาจหน้าที่ของพนักงานฝ่ายปกครอง จำนวน ๑ ชุด

ด้วยปัจจุบันพนักงานฝ่ายปกครองทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคมีภารกิจปฏิบัติหน้าที่ในด้าน
การจับกุมปราบปรามผู้กระทำความผิด มีผลงานเป็นที่ประจักษ์ในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทาง
สังคมในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การป้องกันและปราบปรามยาเสพติด การพนัน การค้ามนุษย์ การตัดไม้และ
ทำลายทรัพยากรของชาติ การตรวจตราสถานบริการหรือสถานประกอบการที่เปิดให้บริการในลักษณะที่คล้าย
กับสถานบริการ รวมถึงการกำกับตรวจสอบสถานประกอบการในลักษณะอื่น ๆ ที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของ
พนักงานฝ่ายปกครอง ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวข้างต้น นอกจากพนักงานฝ่ายปกครองในตำแหน่งต่าง ๆ
จะอาศัยอำนาจตามกฎหมายเฉพาะที่กำหนดอำนาจหน้าที่ไว้แล้ว ยังต้องปฏิบัติตามหลักในประมวลกฎหมาย
วิธีพิจารณาความอาญา เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดกรณีที่พนักงานฝ่ายปกครองปฏิบัติหน้าที่แล้วตกเป็นผู้ต้องหา
ในคดีอาญาหรือถูกฟ้องคดีอาญา

กรมการปกครอง จึงขอชักซ้อมแนวทางการปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องการสืบสวนคดีอาญา จับกุม ค้น ยึด
หรืออายัด และการควบคุมตัวผู้กระทำความผิดในอำนาจหน้าที่ของพนักงานฝ่ายปกครอง เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่
เป็นไปอย่างถูกต้องและสามารถอำนวยความสะดวกให้กับประชาชนได้อย่างแท้จริง รายละเอียดปรากฏตาม
สิ่งที่ส่งมาด้วย ทั้งนี้ สำหรับการปฏิบัติในกรณีการสืบสวน การตรวจสอบ การตรวจค้น การจับกุมให้ถือปฏิบัติ ดังนี้

๑. การสืบสวน การตรวจสอบ การตรวจค้น การจับกุม ให้ปฏิบัติภายใต้ขอบเขตของกฎหมายและ
ต้องมีหลักฐานในการออกปฏิบัติการ เช่น รายงานการสืบสวน บันทึกการตรวจสอบ บันทึกการตรวจค้น หรือบันทึก
การจับกุม แล้วแต่กรณี และรายงานผู้บังคับบัญชาทราบด้วยทุกครั้ง กรณีมีหลักฐานที่สามารถดำเนินคดีผู้กระทำความ
ผิดได้ให้กล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวนตามกฎหมาย

๒. สำหรับกรณีการจับหรือการค้นตามหมายของศาลให้รายงานให้ศาลที่ออกหมายทราบด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและถือปฏิบัติ พร้อมทั้งแจ้งอำเภอในพื้นที่ทราบและถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายธนาคม จงจระ)
อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักงานสอบสวนและนิติการ
ส่วนการสอบสวนคดีอาญา
โทร./โทรสาร ๐ ๒๓๕๖ ๔๕๕๔

**แนวทางการปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องการสืบสวนคดีอาญา จับกุม ค้น ยึดหรืออายัด และการควบคุมตัวผู้กระทำความผิด
ในอำนาจหน้าที่ของพนักงานฝ่ายปกครอง**

หลักและวิธีการใช้อำนาจของพนักงานฝ่ายปกครองที่มีฐานะเป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจในการสืบสวนคดีอาญา

การสืบสวนคดีที่มีโทษทางอาญาเป็นอำนาจหน้าที่ของพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ในการบังคับใช้กฎหมายเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน ด้วยการแสวงหาข้อเท็จจริงและหลักฐานเพื่อป้องกันมิให้เกิดการกระทำความผิดอาญาเกิดขึ้น รวมไปถึงการรวบรวมพยานหลักฐานหลังจากที่มีเหตุเกิดขึ้นแล้ว ซึ่งเจ้าพนักงานควรศึกษาองค์ประกอบความผิด และศึกษาข้อหาฐานความผิดต่างๆ ที่เกี่ยวข้องให้ครบถ้วน ดังนั้น กฎหมายจึงวางหลักให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจมีอำนาจตรวจค้น จับกุม ยึดสิ่งของใดที่มีไว้ ได้มา ได้ใช้หรือสงสัยว่าได้ใช้ในการกระทำความผิดตามกฎหมาย แล้วไปร้องทุกข์กล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวนให้ดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด ซึ่งในการปฏิบัติที่ถูกต้องตามกฎหมายควรมีขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

ลำดับที่	อำนาจ	กระบวนการ/วิธีการปฏิบัติ	ระเบียบ/กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	หมายเหตุ
๑	สืบสวนคดีอาญา	ก่อนการจับกุม พนักงานฝ่ายปกครองมีอำนาจทำการสืบสวนคดีอาญาได้ โดยจะต้องทำการแสวงหาข้อเท็จจริงและหลักฐานต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่รายละเอียดที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะมาจากการร้องเรียนผ่านศูนย์ดำรงธรรม การร้องทุกข์/กล่าวโทษ ของประชาชน หรือจากการประสานผ่านหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จากนั้นทำสรุปรายงานสืบสวนเสนอผู้บังคับบัญชาได้พิจารณาอนุญาตก่อนการดำเนินการต่อไป	ป.วิ.อ. ม.๒(๑๐), ม.๑๗	
๒	จับกุม	๑. ขณะจับกุม พนักงานฝ่ายปกครองฯ จะทำการจับกุมผู้กระทำความผิดคนใดนั้น จะต้องปฏิบัติภายใต้ขอบเขตอำนาจหน้าที่ที่ตนเองรับผิดชอบเสมอ ตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและกฎหมายพิเศษอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยการจับบุคคลใดนั้น จะต้องมิหมายจับหรือคำสั่งของศาล เท่านั้น เว้นแต่ เป็นไปตามกรณีดังต่อไปนี้ เช่น พบเห็นบุคคลซึ่งกำลังกระทำความผิดซึ่งหน้า หรือมีพฤติการณ์อันควรสงสัยว่าผู้นั้นน่าจะก่อเหตุร้ายให้เกิดอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่น ประกอบกับการมีเครื่องมืออาวุธ หรือวัตถุอย่างอื่นที่อาจใช้ในการกระทำความผิดได้อยู่ต่อหน้าของเจ้าหน้าที่ขณะนั้น เป็นต้น ๑.๑ การขออนุญาตหมายจับ ๑. ผู้ร้องขอให้ออกหมายจับ ต้องเป็นพนักงานฝ่ายปกครองระดับปฏิบัติการขึ้นไปหรือมียศตั้งแต่ชั้นร้อยตำรวจตรีขึ้นไป	ป.วิ.อ. ม.๗๘, ๘๐,๘๓,๘๔,๘๕, ป.อ. ม.๓๒(๑)(๒)	

	<p>๒. ศาลที่จะออกหมาย ให้ร้องขอต่อศาลที่มีเขตอำนาจชำระคดีหรือศาลที่มีเขตอำนาจเหนือท้องที่ที่จะทำการจับ</p> <p>๓. รายละเอียดคำร้องและเอกสารประกอบ</p> <p>๑) ต้องระบุชื่อตัว ชื่อสกุล รูปพรรณ อายุ อาชีพ หมายเลขประจำตัวประชาชนของผู้ที่จะถูกจับเอาไว้ทราบ</p> <p>๒) ต้องระบุเหตุที่จะ ออกหมายจับ ตาม ป.วิ.อ. มา.๖๖ พร้อมทั้งสำเนาเอกสารซึ่งสนับสนุนเหตุแห่งการออกหมายจับ</p> <p>๓) แนบแบบพิมพ์หมายจับที่กรอกข้อความครบถ้วนแล้วพร้อมสำเนา รวมทั้งเอกสารอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น บันทึกรักคำร้องทุกข์กล่าวโทษ หนังสือมอบอำนาจให้ร้องทุกข์ รายงานการสืบสวนและพยานหลักฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น มาทำคำร้อง</p> <p>๔. การเสนอพยานหลักฐานในการขอให้ออกหมายจับ</p> <p>๑) ผู้ร้องขอต้องเสนอพยานหลักฐานตามสมควรว่าผู้จะถูกจับมาจะได้กระทำความผิดอาญา ซึ่งมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกิน ๓ ปี หรือน่าจะได้กระทำความผิดอาญา และมีเหตุอันควรเชื่อว่าผู้นั้นจะหลบหนี หรือไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน หรือก่อเหตุอันตรายประการอื่น</p> <p>ถ้าผู้จะถูกจับไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง หรือไม่มาตามหมายเรียกหรือหมายนัดโดยไม่มีข้อแก้ตัวอันควร ให้สันนิษฐานว่าผู้นั้นจะหลบหนี อันเป็นเหตุให้ออกหมายจับได้ โดยไม่ต้องคำนึงถึงอัตราโทษ</p> <p>๒) การเสนอพยานหลักฐานต่อผู้พิพากษา ให้ผู้ร้องขอสาบานหรือปฏิญาณตนและแถลงด้วยตนเอง รวมทั้งตอบคำถามของผู้พิพากษาเกี่ยวกับข้อมูลที่ได้จากการสืบสวนสอบสวนหรือพยานหลักฐานที่สนับสนุนถึงเหตุแห่งการขอออกหมายจับนั้น</p> <p>กรณีผู้รู้เห็นเหตุการณ์หรือได้ทราบข้อมูลอันเป็นเหตุแห่งการออกหมายจับ ควรมาเบิกความต่อผู้พิพากษาด้วยตนเอง แต่หากไม่สามารถมาเบิกความได้ ผู้ร้องขออาจทำเป็นบันทึกถ้อยคำของบุคคลดังกล่าว โดยสาบานตนว่าจะให้ถ้อยคำตามความเป็นจริงต่อหน้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ และพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นใหญ่นั้นได้ลงลายมือชื่อรับรองว่าได้มีการให้ถ้อยคำตรงตามบันทึก เสนอเป็นพยานหลักฐานประกอบคำเบิกความของผู้ร้องขอก็ได้</p>	<p>ป.วิ.อ. มา.๕๙ , ข้อบังคับประธาน ศาลฎีกา พ.ศ. ๒๕๔๘ ข้อ ๘,๙,๑๐,๑๔ และ ๑๖</p>	
--	--	--	--

	<p>๑.๒ การเข้าทำการจับกุม</p> <p>พนักงานฝ่ายปกครองต้องแสดงตัวเป็นเจ้าของพนักงานในขณะที่ทำการจับกุมผู้กระทำความผิดทุกครั้ง และต้องปฏิบัติ ณ บริเวณสถานที่เกิดเหตุที่มีการจับกุมตามวิธีการ ดังนี้</p> <p>๑) ต้องแจ้งแก่ผู้ถูกจับว่าเขากำลังถูกจับ แล้วสั่งให้ผู้ที่ถูกจับไปยังที่ทำการของพนักงานสอบสวนพร้อมด้วยผู้จับ ข้อควรระวัง การนำตัวผู้ถูกจับไปที่ว่าการอำเภอก่อนนั้น เป็นการนำตัวไปเพียงเพื่อจัดทำบันทึกการจับกุมเท่านั้น</p> <p>๒) ต้องแจ้งรายละเอียดเกี่ยวกับเหตุแห่งการจับให้ผู้ถูกจับทราบ</p> <p>๓) ต้องแจ้งข้อกล่าวหาให้ผู้ถูกจับทราบ</p> <p>๔) ต้องแจ้งสิทธิให้ผู้ถูกจับทราบทุกครั้ง โดยสิทธิตามกฎหมายของผู้ถูกจับ มีดังนี้</p> <p>(๑) มีสิทธิที่จะไม่ให้การหรือให้การก็ได้ และถ้อยคำของผู้ถูกจับนั้นอาจใช้เป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาคดีได้</p> <p>(๒) มีสิทธิที่จะพบและปรึกษาทนายความหรือผู้ซึ่งจะเป็นทนายความ</p> <p>(๓) มีสิทธิแจ้งหรือขอให้เจ้าพนักงานแจ้งให้ญาติหรือผู้ซึ่งตนไว้วางใจทราบถึงการจับกุมที่สามารถดำเนินการได้โดยสะดวกและไม่เป็นการขัดขวางการจับหรือการควบคุมผู้ถูกจับหรือทำให้เกิดความไม่ปลอดภัยแก่บุคคลหนึ่งบุคคลใด รวมทั้งแจ้งให้ทราบถึงสถานที่ถูกควบคุมในโอกาสแรก</p> <p>(๕) ถ้าบุคคลซึ่งจะถูกจับขัดขวางหรือจะขัดขวางการจับ หรือหลบหนีหรือพยายามจะหลบหนี ผู้ทำการจับมีอำนาจใช้วิธีหรือการป้องกันทั้งหลายเท่าที่เหมาะสมแก่พฤติการณ์แห่งการจับกุมนั้น</p> <p>มีข้อควรระวัง <u>อย่าทำเกินกว่าเหตุ</u> มิเช่นนั้นจะเป็นเหตุให้เจ้าพนักงานผู้จับถูกกล่าวหาว่าปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบหรือเป็นความผิดทางอาญาอื่น ๆ ด้วย</p> <p>(๖) ในกรณีที่จำเป็น เจ้าพนักงานผู้จับจะจัดการพยาบาลผู้ถูกจับเสียก่อนนำตัวไปส่งที่ทำการพนักงานสอบสวนก็ได้</p>		<p>* เจ้าพนักงานผู้จับมีอำนาจค้นตัวผู้ถูกจับได้ โดยหากจะทำการยึดสิ่งของต่าง ๆ ที่อาจจะเป็นพยานหลักฐาน เช่น สิ่งของที่มีไว้เป็นความผิด หรือได้มาจากกระทำความผิด ใช้หรือจะใช้ในการกระทำความผิดนั้น ย่อมทำได้ แต่การค้นนั้นต้องทำโดยสุภาพ ถ้าค้นผู้หญิงต้องให้ผู้หญิงอื่นเป็นผู้ค้นเสมอ *</p>
	<p>๒. หลังการจับกุม</p> <p>๒.๑ การจัดทำบันทึกการจับกุม</p> <p>เจ้าพนักงานผู้จับต้องทำบันทึกการจับกุมได้ด้วยเสมอ โดยจะทำบันทึกการจับกุมในที่เกิดเหตุหรือที่อื่นก็ได้ ขึ้นอยู่กับสถานการณ์และสิ่งแวดล้อม ซึ่งบันทึกการจับกุมนั้นควรบันทึกให้มีรายละเอียด ดังนี้</p> <p>- สถานที่ทำบันทึกการจับกุม</p>	<p>ป.วิ.อ. ม.๒ (๑๐) (๒๐) ม.๙,๑๑, ๑๒, ๘๓, ๘๔</p>	

		<ul style="list-style-type: none"> - วัน เดือน ปี เวลาที่จับกุม - สถานที่จับกุม - ชื่อ-สกุล ของเจ้าพนักงานที่จับกุม - ชื่อ-สกุล และอายุของผู้ถูกจับ - รายละเอียดเกี่ยวกับของกลาง ตำแหน่งที่พบของกลาง - พฤติการณ์และการกระทำของผู้ถูกจับที่เป็นการกระทำความผิดอาญา - มีถ้อยคำที่ระบุถึงการแจ้งให้ผู้ถูกจับทราบแล้วว่าเขาคงต้องถูกจับและต้องไปอยู่ที่ทำการของพนักงานสอบสวนพร้อมผู้จับ และผู้จับได้แจ้งสิทธิและขอกล่าวหาแล้ว - ผู้ถูกจับให้ถ้อยคำอย่างไรขณะทำการจับกุม ผู้ถูกจับมีลักษณะอาการกรียาอย่างไร - เหตุเกิดที่ไหน เมื่อใด การแสดงความบริสุทธิ์ของเจ้าพนักงานผู้จับ - ต้องอ่านบันทึกการจับกุมให้ทุกคนที่เกี่ยวข้องฟังแล้วรับรองว่าถูกต้อง - ลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน <p>ทั้งนี้ กรณีผู้ถูกจับไม่ยอมลงลายมือชื่อให้หมายเหตุไว้ หรือกรณีข้อความในบันทึกการจับกุมที่เขียนหรือพิมพ์ออกมาแล้ว มีผิดที่ใด ห้ามมิให้ลบออกให้เพียงแต่ขีดฆ่าคำผิดนั้นแล้วเขียนใหม่ โดยเจ้าพนักงานหรือบุคคลผู้แก้ไขเช่นนั้นต้องลงนามยอมรับรองไว้ที่ข้างกระดาษด้วย</p>		<p>** สามารถศึกษาตัวอย่างการทำบันทึกการจับกุมและเอกสารประกอบได้ที่เว็บไซต์ส่วนการสอบสวนคดีอาญา สำนักงานสอบสวนและนิติการ หรือตาม QRCode นี้ **</p>
		<p>๒.๒ การดำเนินการกับของกลาง, แผนที่เกิดเหตุและเอกสารอื่น ๆ</p> <p>๑) เจ้าพนักงานผู้จับต้องจัดทำบัญชีของกลาง โดยให้ผู้ถูกจับลงลายมือชื่อรับรอง หากผู้ถูกจับไม่ยอมลงลายมือชื่อในบัญชีของกลางให้หมายเหตุไว้</p> <ul style="list-style-type: none"> - หากเป็นคดีเกี่ยวกับป่าไม้ ให้จัดทำบัญชีของกลางอื่นๆ แยกต่างหากจากบัญชีไม้ของกลางอีก ๑ ฉบับ ให้ผู้ถูกจับลงลายมือชื่อรับรอง หากไม่ยอมให้หมายเหตุไว้ - กรณีเป็นคดีเกี่ยวกับการพนันของกลางที่จำเป็นจะต้องยึดไว้เป็นพยานหลักฐาน เช่น อุปกรณ์ในการเล่น และเงินสดหรือทรัพย์สินที่ใช้พนัน เป็นต้น - กรณีเป็นคดีเกี่ยวกับสถานบริการ ของกลางที่ต้องยึดไว้เป็นพยานหลักฐาน เช่น ใบเสร็จรับเงินค่าอาหาร สุรา หรือเครื่องดื่มอย่างอื่น และหรือใบเสร็จรับเงินค่าชั่วโมงของพนักงานของสถานบริการที่นั่งกับลูกค้า และสุราที่จำหน่ายให้กับลูกค้า เป็นต้น <p>๒) เจ้าพนักงานผู้จับอาจจัดทำแผนที่สังเขป แสดงบริเวณที่เกิดเหตุขณะจับกุมผู้ถูกจับและให้ผู้ถูกจับลงลายมือชื่อรับรอง หากไม่ยอมลงลายมือชื่อให้หมายเหตุไว้</p>		

		<p>๒.๓ การส่งตัวผู้ถูกจับให้แก่พนักงานสอบสวน นำตัวผู้ถูกจับไปส่งยังที่ทำการของพนักงานสอบสวน โดยเจ้าพนักงานผู้จับกุมมอบตัวผู้ถูกจับพร้อมของกลางและส่งมอบบันทึกการจับกุมให้กับพนักงานสอบสวนเพื่อลงประจำวันเกี่ยวกับคดี (ปจว.) และลงลายมือชื่อผู้จับกุมหรือผู้แจ้งใน ปจว. เพื่อเป็นหลักฐานว่าได้มีการร้องทุกข์กล่าวโทษ</p>		
๓	การค้น	<p>๑. การค้น สามารถแบ่งเป็น ๒ กรณี ดังนี้</p> <p>๑.๑ มีการจับกุมเกิดขึ้นแล้วจึงทำการตรวจค้นตัวผู้ถูกจับ เพื่อหาพยานหลักฐานและมีอำนาจยึดสิ่งของต่าง ๆ ที่ใช้เป็นพยานหลักฐานได้ แต่การค้นนั้นจักต้องทำโดยสุภาพ ถ้าจะค้นผู้หญิงต้องให้หญิงอื่นเป็นผู้ค้นเสมอ หากพบของกลางต่าง ๆ ให้บันทึกเป็นของกลางเพื่อดำเนินคดีด้วย</p> <p>๑.๒ มีเหตุให้ทำการค้นเกิดขึ้นแล้วนำไปสู่การจับกุม โดยแบ่งการปฏิบัติได้อีก ๒ ลักษณะ คือ</p> <p>๑) การค้นในที่สาธารณะสถาน โดยหลักห้ามมิให้ทำการค้นบุคคลใดในที่สาธารณะสถาน</p> <p>เว้นแต่ มีเหตุอันควรสงสัยว่าบุคคลนั้นมีสิ่งของในความครอบครองเพื่อจะใช้ในการกระทำความผิด หรือซึ่งได้มาโดยการกระทำความผิดหรือซึ่งมีไว้เป็นความผิด</p> <p>๒) การค้นในที่รโหฐาน</p> <p>๒.๑) ต้องมีหมายค้นหรือคำสั่งของศาล ผู้ร้องขอการขออนุญาตค้น ผู้ขอต้องเป็นพนักงานฝ่ายปกครอง ซึ่งมีอำนาจและหน้าที่ในการสืบสวนสอบสวนคดีอาญา ตั้งแต่ระดับปฏิบัติการขึ้นไป กรณีตำรวจต้องมียศตั้งแต่ชั้นร้อยตำรวจตรีขึ้นไป</p> <p>๒.๒) ศาลที่จะออกหมาย ยื่นคำร้องขอต่อศาลที่มีเขตอำนาจเหนือท้องที่ที่จะทำการค้น</p> <p>๒.๓) คำร้องขอให้ศาลออกหมายค้น ต้องมีรายละเอียดและเอกสารประกอบ ดังนี้</p> <p>(๑) ต้องระบุลักษณะสิ่งของที่ต้องการหาและยึด หรือชื่อตัว ชื่อสกุล รูปพรรณ อายุของบุคคลที่ต้องการหาและสถานที่ที่จะค้น ระบุบ้านเลขที่ ชื่อตัว ชื่อสกุล และสถานะของเจ้าของหรือผู้ครอบครองเท่าที่ทราบ หากไม่สามารถระบุบ้านเลขที่ที่จะค้นได้ให้ทำแผนที่ของสถานที่ที่จะค้นและบริเวณใกล้เคียงแทน</p> <p>(๒) ต้องระบุเหตุที่จะออกหมายค้น ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๖๙ พร้อมสำเนาเอกสารซึ่งสนับสนุนเหตุแห่งการออกหมายค้น</p>	<p>ป.วิ.อ. ม.๘๕,๙๒,๙๓</p> <p>ป.วิ.อ. ม.๕๙, ข้อบังคับประธาน ศาลฎีกา พ.ศ. ๒๕๔๘ ข้อ ๘,๙,๑๑,๑๕ และ ๑๖</p>	<p>*กรณีเป็นการตรวจค้นบุคคลโดยอาศัยอำนาจหน้าที่ตามบัตรป.ป.ส. ที่ออกตามอำนาจใน พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๑๙ หรือบัตร ป.๒ ที่ออกตามอำนาจใน พ.ร.บ. ยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้อาศัยอำนาจตามกฎหมายนั้นจำต้องปฏิบัติโดยเคร่งครัดเพื่อระมัดระวังไม่ให้เกิดกระทบถึงสิทธิและเสรีภาพของประชาชนเกินไปกว่าที่กฎหมายกำหนดด้วย *</p>

	<p>(๑) แบบแบบพิมพ์หมายค้นที่กรอกข้อความครบถ้วนแล้วพร้อมสำเนา รวมทั้งเอกสารอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น บันทึกคำร้องทุกข์กล่าวโทษ หนังสือมอบอำนาจให้ร้องทุกข์ ฯลฯ มาทำคำร้องขอไม่ว่าจะเป็น บันทึกการสืบสวน หนังสือร้องเรียนต่างๆ รายงานการสืบสวน แผนที่ประกอบการสืบสวน และพยานหลักฐานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น โดยคำร้องขอให้ศาลออกหมายค้น ผู้ร้องต้องเสนอพยานหลักฐานที่น่าเชื่อว่าบุคคลหรือสิ่งของที่ค้นหาอยู่ในสถานที่ที่จะค้น</p> <p>กรณีค้นหาสิ่งของ</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. สิ่งของนั้นจะต้องเป็นพยานหลักฐานประกอบการสอบสวน ได้สวนมูลฟ้อง หรือพิจารณา ๒. สิ่งของนั้นมีไว้เป็นความผิด หรือได้มาโดยผิดกฎหมายหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าตั้งใจจะใช้ในการกระทำความผิด ๓. เป็นสิ่งของซึ่งต้องยึดหรือริบตามคำพิพากษาหรือตามคำสั่งศาลในกรณีที่จะพบหรือจะยึดโดยวิธีอื่นไม่ได้แล้ว <p>กรณีค้นหาบุคคล</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. บุคคลนั้นถูกหน่วงเหนี่ยวหรือกักขังโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ๒. มีหมายให้จับบุคคลนั้น <p>การเสนอพยานหลักฐานในการขอออกหมายค้นต่อผู้พิพากษา ให้ผู้ร้องขอสาบานหรือปฏิญาณตนและแถลงด้วยตนเอง รวมทั้งตอบคำถามของผู้พิพากษาเกี่ยวกับข้อมูลที่ได้จากการสืบสวนสอบสวนหรือพยานหลักฐานที่สนับสนุนถึงเหตุแห่งการขอออกหมายค้นนั้น</p> <p>กรณีมีผู้รู้เห็นเหตุการณ์ หรือทราบข้อมูลซึ่งเป็นเหตุแห่งการออกหมายค้น ควรมาเบิกความต่อผู้พิพากษาด้วยตนเอง แต่หากไม่สามารถมาเบิกความได้ ผู้ร้องขออาจทำเป็นบันทึกถ้อยคำของบุคคลดังกล่าวที่ได้สาบานตนว่าจะให้ถ้อยคำตามความเป็นจริง ต่อหน้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ และพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นใหญ่นั้นได้ลงลายมือชื่อรับรองว่าได้มีการให้ถ้อยคำตรงตามบันทึก เสนอเป็นพยานหลักฐานประกอบคำเบิกความของผู้ร้องขอก็ได้</p> <p>๒. กรณีข้อยกเว้น ให้ตรวจค้นโดยไม่มีหมายค้น ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. เมื่อมีเสียงร้องให้ช่วยมาจากข้างในที่รโหฐานหรือมีเสียงหรือพฤติกรรมอื่นใดอันแสดงได้ว่ามีเหตุร้ายเกิดขึ้นในที่รโหฐานนั้น ๒. เมื่อบุคคลซึ่งได้กระทำความผิดซึ่งหน้ากระทำลงในที่รโหฐาน 		<p>* รถยนต์ไม่ใช่ที่รโหฐาน สามารถตรวจค้นได้โดยไม่ต้องใช้หมายค้น เนื่องจากคำที่บัญญัติในกฎหมายได้ใช้คำว่า "ที่รโหฐาน" หมายถึง สถานที่หรือที่ตั้ง ซึ่งเคลื่อนย้ายไม่ได้ แต่รถยนต์เคลื่อนที่ได้ จึงไม่ใช่ที่รโหฐาน **</p>
--	---	--	--

๓. เมื่อบุคคลซึ่งได้กระทำความผิดซึ่งหน้าขณะถูกไล่จับหนีเข้าไปหรือมีเหตุอันแน่นแฟ้นควรสงสัยว่าได้เข้าไปจุกซ่อนตัวอยู่ในที่รโหฐานนั้น

๔. เมื่อมีพยานหลักฐานตามสมควรว่าสิ่งของที่มีไว้เป็นความผิดหรือได้มาโดยการกระทำความผิดหรือได้ใช้หรือมีไว้เพื่อจะใช้ในการกระทำความผิดหรืออาจเป็นพยานหลักฐานพิสูจน์การกระทำความผิดได้ซ่อนหรืออยู่ในนั้น ประกอบทั้งต้องมีเหตุอันควรเชื่อว่า หากเน้นซ้ำว่าจะเอาหมายค้นมาได้สิ่งของนั้นจะถูกโยกย้ายหรือทำลายเสียก่อน

๕. เมื่อที่รโหฐานนั้นผู้จะถูกจับเป็นเจ้าบ้าน และการจับนั้นมีหมายจับหรือจับกรณีความผิดซึ่งหน้า การใช้อำนาจตาม ๔ ให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจผู้ค้นส่งมอบสำเนาบันทึกการตรวจค้นและบัญชีทรัพย์สินที่ได้จากการตรวจค้นรวมทั้งจัดทำบันทึกแสดงเหตุผลที่ทำให้สามารถเข้าค้นได้เป็นหนังสือให้แก่ผู้ครอบครองสถานที่ที่ถูกตรวจค้น แต่ถ้าไม่มีผู้ครอบครองอยู่ ณ ที่นั้น ให้ส่งมอบหนังสือดังกล่าวแก่บุคคลเช่นว่านั้นในทันทีที่กระทำได้ และรีบรายงานเหตุผลและผลการตรวจค้นเป็นหนังสือต่อผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้นไป

๓. ขั้นตอนวิธีปฏิบัติการตรวจค้น

๑. กรณีค้นโดยมีหมายเจ้าพนักงานผู้มีชื่อในหมายค้นหรือผู้รักษาราชการแทน ซึ่งต้องเป็นพนักงานฝ่ายปกครองตั้งแต่ระดับสามหรือตำรวจซึ่งมียศตั้งแต่ร้อยตำรวจตรีขึ้นไปเท่านั้น มีอำนาจเป็นหัวหน้าไปจัดการค้นให้เป็นไปตามหมายค้นนั้น

๒. พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจที่ทำการค้นต้องแต่งเครื่องแบบ เว้นแต่มีเหตุจำเป็นซึ่งต้องแสดงนาม ตำแหน่งและบัตรประจำตัว

๓. การตรวจค้นจะต้องปฏิบัติด้วยความสุภาพ โดยคำนึงถึงสถานภาพของแต่ละบุคคลและให้กระทำการอย่างเหมาะสม หากจำเป็นต้องตรวจค้นตัวบุคคลหากผู้ถูกตรวจค้นเป็นผู้หญิงต้องให้ผู้หญิงด้วยกันเป็นผู้ตรวจค้น

๔. การค้นต้องกระทำระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นและตก (เวลากลางวัน) มีข้อยกเว้นเมื่อลงมือค้นแต่ในเวลากลางวัน ถ้ายังไม่เสร็จจะค้นต่อไปในเวลากลางคืนก็ได้

๕. กรณีมีหมายค้นให้แจ้งข้อความในหมายแก่ผู้เกี่ยวข้องทราบและบันทึกไว้ในหมาย

๖. ก่อนลงมือตรวจค้นให้เจ้าพนักงานที่จะทำหน้าที่ตรวจค้นทุกคนแสดงความบริสุทธิ์เสียก่อนแล้วจึงลงมือค้นต่อหน้าผู้ครอบครองสถานที่นั้นหรือหากหาบุคคลดังกล่าวไม่ได้ ก็ให้ค้นต่อหน้าบุคคลอื่นอย่างน้อยสองคนซึ่งเจ้าพนักงานได้ขอร้องมาเป็นพยาน เมื่อเสร็จแล้วให้แสดงความบริสุทธิ์อีกครั้ง

		<p>๗. ให้เจ้าพนักงานซึ่งทำการตรวจค้นในที่สาธารณะสั่งเจ้าของหรือคนที่อยู่ในนั้น หรือผู้รักษาสถานที่ซึ่งจะตรวจค้น ยอมให้เข้าไปโดยมีหวงห้าม อีกทั้งให้ความสะดวกตามสมควรทุกประการในอันที่จะจัดการตรวจค้นนั้น ถ้าบุคคลดังกล่าวข้างต้นไม่ยอมให้เข้าไปให้เจ้าพนักงานชี้แจงเหตุผลความจำเป็นก่อน ถ้ายังไม่ยอมอีก เจ้าพนักงานมีอำนาจใช้กำลังเข้าไป ในกรณีจำเป็นจะเปิดหรือทำลาย ประตูบ้าน ประตูเรือน หน้าต่าง รั้วหรือสิ่งกีดขวางอย่างอื่นๆ ทำนองเดียวกัน</p> <p>๘. ถ้ามีเหตุอันควรสงสัยว่าบุคคลซึ่งอยู่ในที่ซึ่งค้นหรือถูกค้นจะขัดขวางถึงกับทำให้การค้นไร้ผล เจ้าพนักงานผู้ค้นมีอำนาจเอาตัวผู้นั้นควบคุมไว้หรืออยู่ในความดูแลของเจ้าพนักงานในขณะที่ทำการค้นเท่าที่จำเป็น เพื่อมิให้ขัดขวางถึงกับทำให้การค้นนั้นไร้ผล</p> <p>๙. สิ่งของซึ่งยึดได้ในการค้น ให้ห่อหรือบรรจุหีบห่อตราไว้หรือทำเครื่องหมายไว้เป็นสำคัญ</p> <p>๑๐. สิ่งของใดที่ยึดได้ต้องให้ผู้ครอบครองสถานที่ บุคคลในครอบครัวหรือพยานดูเพื่อรับรองว่าถูกต้อง ถ้าบุคคลดังกล่าวนั้นรับรองหรือไม่รับรองก็ให้บันทึกไว้</p> <p>๑๑. จัดทำบันทึกการตรวจค้นและบัญชีสิ่งของนั้นแล้วอ่านให้ผู้ครอบครองสถานที่ บุคคลในครอบครัวหรือพยานฟังแล้วแต่กรณี แล้วให้ผู้นั้นลงลายมือชื่อรับรองไว้ หากไม่รับรองก็บันทึกไว้</p> <p>๑๒. การตรวจค้นโดยมีหมายค้น เมื่อพบการกระทำความผิดซึ่งหน้า เจ้าพนักงานมีอำนาจจับกุมได้เลยถือว่าเป็นความผิดซึ่งหน้าโดยไม่ต้องขอหมายจับอีกแต่อย่างใด ในส่วนขั้นตอนการจับกุม แจ้งข้อหา แจ้งสิทธิ บันทึกการจับกุม และการปฏิบัติต่อผู้ถูกจับปฏิบัติเช่นเดียวกับขั้นตอนการจับกุม ซึ่งอาจจะทำการบันทึกการตรวจค้นและจับกุม ในฉบับเดียวกันก็ได้และมอบสำเนาบันทึกการตรวจค้นจับกุมให้ผู้ตรวจค้นจับกุม จำนวน ๑ ฉบับ</p> <p>๑๓. เมื่อส่งบันทึกการตรวจค้นจับกุม ผู้ต้องหาและของกลางแก่พนักงานสอบสวนแล้วให้รายงานผลการตรวจค้นให้ศาลทราบโดยเร็วแต่ต้องไม่ช้ากว่า ๑๕ วัน กรณีการตรวจค้นแล้วไม่พบสิ่งผิดกฎหมายก็ให้จัดทำบันทึกการตรวจค้นไว้เป็นหลักฐานและรายงานศาลทราบเช่นกัน</p>		
๔	การยึดและอายัด	<p>ขั้นตอนวิธีปฏิบัติในการยึด/อายัด</p> <p>๑. สิ่งของซึ่งยึดได้ในการค้น ให้ห่อหรือบรรจุหีบห่อตราไว้ หรือให้ทำเครื่องหมายไว้เป็นสำคัญ</p> <p>๒. ให้เจ้าพนักงานผู้ค้นบันทึกรายละเอียดแห่งการค้นและสิ่งของที่ค้นได้นั้นต้องทำบัญชีรายละเอียดไว้</p> <p>๓. บันทึกการค้นและบัญชีสิ่งของนั้น ให้อ่านให้ผู้ครอบครองสถานที่บุคคลในครอบครัวผู้ต้องหา</p>	ป.วิ.อ. ม.๑๐๒, ๑๐๓,๑๐๔	

		<p>จำเลย ผู้แทนหรือพยานฟังแล้วแต่กรณี แล้วให้ผู้ยื่น控告ลายมือชื่อรับรองไว้</p> <p>๔. เจ้าพนักงานที่ค้นโดยมีหมาย ต้องรับส่งบันทึกและบัญชี พร้อมด้วยสิ่งของที่ยึดมาถ้าพอจะส่งได้ ไปยังผู้ออกหมายหรือเจ้าพนักงานอื่นตามที่กำหนดไว้ในหมาย</p> <p>ในการค้นโดยไม่มีหมายโดยเจ้าพนักงานอื่น ซึ่งไม่ใช่พนักงานสอบสวนให้ส่งบันทึก บัญชีและสิ่งของไปยังพนักงานสอบสวน หรือเจ้าหน้าที่อื่นใดซึ่งต้องการสิ่งของเหล่านั้น</p>		
๕	<p>การควบคุมตัวผู้ถูกจับกุม</p>	<p>ขั้นตอนวิธีปฏิบัติในการควบคุมตัวผู้ถูกจับ</p> <p>การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา การควบคุมผู้ถูกจับของเจ้าหน้าที่พิจารณาได้ ๒ ขั้นตอน คือ</p> <p>๑. การควบคุมตัวในขั้นตอนการจับกุม โดยเจ้าหน้าที่ผู้จับนั้นมีอำนาจควบคุมตัวผู้ถูกจับนับแต่เวลาที่จับกุม มาจนกระทั่งนำตัวผู้ถูกจับมาถึงที่ทำการของพนักงานสอบสวน ข้อควรระวัง การนำตัวผู้ถูกจับไปที่ว่าการอำเภอก่อนนั้น เป็นการนำตัวไปเพียงเพื่อจัดทำบันทึกการจับกุมเท่านั้น</p> <p>๒. การควบคุมตัวในขั้นตอนหลังจากถึงที่ทำการของพนักงานสอบสวน เมื่อเจ้าหน้าที่ผู้จับส่งตัวผู้ถูกจับให้กับพนักงานสอบสวนแล้วถือว่าหมดอำนาจในการควบคุมตัวแล้ว การควบคุมตัวต่อจากนั้นเป็นอำนาจของพนักงานสอบสวนซึ่งมีอำนาจควบคุมตัวได้ไม่เกิน ๔๘ ชั่วโมง ในกรณีความผิดลหุโทษ มีอำนาจควบคุมตัวผู้ถูกจับได้เท่าที่ถามค่าให้การ และเท่าที่รู้ว่าเป็นใครและถามที่อยู่แล้วปล่อยตัวไป</p>	ป.วิ.อ. ม.๘๓.๘๗	<p>** การควบคุมตัวผู้ถูกจับ ตาม ป.วิ.อ. ม.๘๓ ให้เป็นนับเวลาควบคุมตัวนับแต่เวลาที่ผู้ถูกจับมาอยู่ที่ทำการพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ** (ฎีกา ๙๘๔/๒๕๒๙)</p>

ส่วนการสอบสวนคดีอาญา
 สำนักการสอบสวนและนิติการ
 กรมการปกครอง